

Östgruppen

för demokrati och
mänskliga rättigheter

VERKSAMHETSBERÄTTELSE 2007

För Östgruppen för demokrati och mänskliga rättigheter var år 2007 det tredje verksamhetsåret. Föreningen har under året haft fullt upp med att förvalta och utveckla verksamheten.

Mycket lyckat och mest omfattande har vårt antologiprojekt varit. Ett projekt som har involverat alla delar av föreningens olika verksamhetsområden, många av medlemmarna och som resulterat i den i media väldigt positivt mottagna ”Brännpunkter öst – Mänskliga rättigheter i de forna sovjetrepublikerna”.

Östgruppen har också fortsatt att synas mycket med ett allt mer omfattande utåtriktat arbete, bland annat i form av åtta publicerade debattartiklar. Vi har nu etablerat oss som en part i den svenska debatten och politiken gentemot Vitryssland och Tjetjenien/Ryssland!

Samarbetet med andra svenska organisationer har utökats och stärkts samtidigt som vi har knutit fler kontakter utomlands, detta mycket tack vare antologiprojektet.

Medlemsantalet ökar stadigt och antalet intresserade som hör av sig till föreningen likaså. Det interna föreningsarbetet har

flutit på i god ordning och vi känner att vi har en god grund att stå på inför år 2008.

Liksom under föregående år har verksamheten varit indelad i olika arbetsgrupper, vilka presenterar sitt arbete nedan:

Moldavien

Hösten 2006 arrangerade Östgruppen ett seminarium om människohandel i Chisinau i Moldavien tillsammans med International Organisation for Migration, IOM. I januari 2007 var projektredovisningen samt utvärderingen av seminariet färdig. Den lämnades då in till vår bidragsgivare Svenska Institutet som blev mycket nöjda med resultatet.

Moldaviengruppen har därefter under 2007 påbörjat en dialog med Kvinnoorganisationen Casa Marioarei om ett framtida samarbete. Det kommande projektet är baserat på det faktum att en stor del av befolkningen i Moldavien lever och arbetar utomlands vilket bidrar till att samhällen har svårt att fungera, familjer splittras och social misär fortgår. Tanken med projektet är att bidra till att skapa hållbara arbetstillfällen så att människor väljer att bo kvar och medverka till att utveckla samhället

genom att arbeta och verka inom landets gränser.

Tatiana Tofan, chef för Casa Marioarei.

Östgruppens roll kommer att vara stödjande och rådgivande i det arbete som Casa Marioarei utför på plats. Inledningsvis kommer projektet att innebära en kartläggning av en eller ett par byar för att få insikt i vilka åtgärder som behövs. Därefter samlas kunskaper och metoder inom området in för att sedan mynna ut i en analys samt genomförandefas och slutligen en utvärdering. Parallellt med detta kommer även den rådande lagen om att starta företag att granskas för att kunna komma med konkreta förslag till regering och politiker om nödvändiga förändringar för att underlätta start av näringsverksamhet. Casa Marioarei har en by som de känner till väl där den kvinnliga borgmästaren är mycket engagerad i dessa frågor och som ställer sig positiv till att ingå i projektet.

Moldaviengruppen kommer under våren 2008 att slutföra projektplanen samt ansöka om finansiering. Sida har ställt sig positiva till idén.

Under 2007 har Moldaviengruppen bestått av Adina Craciunescu, Nanna Holst och Charlotte Svalberg.

Ryssland, inklusive Tjetjenien

Bildt

Den 23 januari hade Östgruppens ordförande Martin Uggla en debattartikel i Uppsala Nya Tidning med rubriken "Carl Bildt måste visa kurage och konfrontera Ryssland" apropå att Europadomstolen återigen

fällt Ryssland för krigsförbrytelser i Tjetjenien. Ett pressmeddelande skickades ut i samband med detta.

Den 13 juni hade Martin, Robert Hårdh, Helsingforskommittén, och Ole Solvang, Russian Justice Initiative, en gemensam debattartikel i Svenska Dagbladet under rubriken "128 ryska kränkningar av mänskovärdet". Artikeln var en uppmaning till Carl Bildt att ta upp ryska krigsförbrytelser i Tjetjenien när han samma dag träffade Rysslands utrikesminister Sergej Lavrov.

Avskaffat demokratibistånd till Ryssland

Den 16 maj hade Martin och Gunilla Davidsson, generalsekreterare för Silc, en gemensam debattartikel i Göteborgsposten under rubriken "Rysslands demokratiska krafter behöver svenskt bistånd"

Den 7 oktober kritiserade återigen Östgruppen regeringens beslut att avbryta stödet till oberoende journalister och frivilligorganisationer i Ryssland. Detta i en debattartikel under rubriken "Regeringen sviker Rysslands demokratiska krafter" i Upsala Nya Tidning.

Panel om yttrandefriheten i Ryssland

Den 10 mars medverkade Martin på Ordfrontdagen i en paneldebatt om Ryssland och yttrandefriheten. Övriga medverkande var Joanna Kurosz och Benedicte Berner från Svenska Helsingforskommittén samt Jan-Erik Pettersson, chef för Ordfronts förlag.

JO-anmälan mot Försvarsmakten

Den 19 februari anmälde Östgruppen Försvarsmakten till JO för att man fortfarande inte lämnat ut de allmänna handlingar som vi hade begärt ut i september 2006. Handlingarna rörde det svensk-ryska försvarssamarbetet och var av intresse för den granskning som Östgruppen inlett efter fjolårets uppmärksammade militärövning "Snöflingan".

JO riktade sedan i september allvarlig kritik mot Försvarsmaktens hantering av ärendet och gav Östgruppen rätt i sin anmälan. Både i samband med anmälan och med sändes pressmeddelanden ut, som dock inte resulterade i någon respons från media.

Rysk-svenskt försvarssamarbete – ”Snöflingan 2”

Den 18 respektive 20 september intervjuade Värnpliktsnytt och Norrbottens-Kuriren Martin angående det svensk-ryska försvarssamarbetet som Östgruppen tidigare kritiserat starkt, särskilt under den gemensamma försvarsövningen ”Snöflingan” i Boden i januari 2006.

Den 28 september hade Östgruppen och Svenska Helsingforskommittén en gemensam debattartikel i Göteborgsposten (samma dag som våra gemensamma seminarier på bokmässan, se nedan) med kritik mot Försvarsmaktens fortsatta samarbete med ryska krigsförbrytare. Bland annat kritiserades den kommande rysk-svenska militärövningen ”Snöflingan 2” som planerades gå av stapeln i Ryssland i december 2007.

Den 29 oktober hade Martin, Robert Hårdh, Svenska Helsingforskommittén, och Johan Lagerfelt, Svenska Tjetjenienkommittén, en debattartikel i Nerikes allhandla där de krävde att försvarsminister Sten Tolgfors skulle avbryta den svenska försvarsmaktens samarbete med misstänkta ryska krigsförbrytare. Örebro är både Tolgfors och Lagerfelts hemort.

Ovanstående personer skickade också ett gemensamt brev till försvarsminister Tolgfors om ett möte med honom. Brevet resulterade i att Martin och Robert träffade två av Försvarsdepartementets handläggare för att diskutera frågan.

I decembernumret av Svenska freds tidning Pax intervjuades Martin om den förestående ”Snöflingan 2”.

Den 5 december publicerade Norrbottens-Kuriren ännu en artikel om ”Snöflingan 2”, även denna gång med medverkan av Martin.

Den 10 december skickade vi ett gemensamt pressmeddelande med Helsingforskommittén med uttalanden av Martin och Robert angående ”Snöflingan 2” som påbörjades den dagen. Dagen därpå uppmärksammade Norrländska Socialdemokraten pressmeddelandet i en artikel.

Tjetjeniens mödrar på besök!

Som en del i lanseringen av ”Brännpunkter öst” arrangerade Östgruppen 25-30 september en rad seminarier med den tjetjenska representanten i antologin ”Brännpunkter öst” (se mer nedan), ordföranden i människorättsorganisationen Tjetjeniens mödrar, Madina Magomadova.

I Uppsala höll Madina en föreläsning i samarrangemang med Östeuropaforum. I Stockholm ordnade vi en offentlig föreläsning för allmänheten i Sensus lokaler och en föreläsning tillsammans med Sällskapet för studier av Ryssland, Central- och Östeuropa samt Centralasien.

På Bok- och biblioteksmässan i Göteborg deltog Madina i två seminarier på det Internationella torget i samarrangemang med Svenska Helsingforskommittén. Seminarerna var båda upplagda som ett samtal mellan Madina, Robert Hårdh från Helsingforskommittén och Ole Solvang från Russian Justice Initiative. Sofia Ugglå från Östgruppen var moderator vid ett av dem

och Ulf B Andersson från Amnesty Press vid det andra.

Sofia Ugglå och Madina Magomadova på bokmässan i Göteborg.

Vi sålde också vår bok vid Helsingforskommitténs monter, något som upprepades vid MR-dagarna i Stockholm senare på hösten.

Madina intervjuades under sitt besök av Aftonbladet som publicerade två artiklar med henne, en kopplad till Anna Politkovskajas dödsdag och en som innehöll ett längre utdrag av Madinas bidrag till antologin. Detta bland annat efter att vi skickat ut ett pressmeddelande om att Tjetjenienkriget sprider sig till Ingusjien och Dagestan med uttalanden av Madina.

Radio Swedens ryska redaktion gjorde tre inslag. Ett om "Brännpunkter öst" med Madina, Gultjehra Mirzojeva från den tadjikiska antitrafickingorganisationen Modar som också skrev i antologin, samt Sofia som dess redaktör. Därutöver sände de en längre intervju med vardera Gultjehra och Madina.

Som en del av samarbetet med Sällskapet för studier av Ryssland, Central- och Östeuropa samt Centralasien publicerades också en artikel av Madina i deras Bulletin nr 4 2007, "Fortsatt rättslöshet i Tjetjenien". Artikelns publicerades också på vår hemsida.

Seminarierna genomfördes med ekonomiskt bidrag från Vera Sagers stiftelse och

med stöd från Svenska freds- och skiljedomsföreningen.

I Tjetjenienarbetet har under året följande personer deltagit: Michael Alltoft, Katja Ekerstad, Åsa Elmerot, Anna Follér, Nanna Holst, Torsten Nilsson, Martin Ugglå och Sofia Ugglå.

Ukraina

Forum Syd-seminarium i Kamenets-Podilsky

Hanna Söderbaum deltog för Östgruppens räkning i Forum Syds "Påverkansprogram" workshop 21-26 augusti i Kamenets-Podilsky i västra Ukraina. Syftet med seminariet var att utbyta erfarenheter av påverkansarbete mellan frivilligorganisationer i Sverige, Ukraina och Vitryssland, samt att belysa vikten av PR och ge praktiska råd i relationen till media.

Läret var väldigt väl organiserat och deltagarna oerhört engagerade. Det kändes viktigt att de olika organisationerna möttes och stöttade, ifrågasatte, och på så vis stärkte varandra. Organisationernas fokusområden skildes rätt markant vilket det fanns både för- och nackdelar med. Dessutom var tydligt att de tre länderna som var representerade har mycket olika förutsättningar för hur man kan arbeta med påverkansarbete. Förutom diskussionsteman som vi själva initierade på workshopen blev vi gästade av en PR-expert från Kiev.

Hanna Söderbaum presenterar Östgruppens verksamhet för en av seminariedeltagarna i Kamenets-Podilsky.

Valövervakning i Kiev

Hanna Söderbaum deltog också som valobservatör i det Ukrainska parlamentsvalet 30 september. Genom Sveriges ambasad i Kiev blev hon ackrediterad som OSSE-korttidsobservatör. På det stora hela anmäldes inte många överträdelser av vallagen och OSSE bedömde valet som helt i sin ordning, även om det finns vissa saker att jobba på för att verksamheten ska gå smidigare, samt att röstlängderna inte alltid stämde överens med röstberättigade. De inhumana villkoren som präglade rösträkningen upprördes många vid OSSE:s debriefing över. Kvinnor utgjorde ca 80 % av kommissionerna och vallokaler utan toaletter eller vatten var tydligen vanligt. (Man är inlåst tills räkningen är klar och alla protokoll ifyllda och signerade av alla närvarande, dagen är mycket lång).

I Ukrainagruppen har under året följande personer ingått: Neven Milivojevic, Anna-Maria Norman och Hanna Söderbaum.

Vitryssland

Kritik mot Björklöven mm.

Den 4 januari skrev Svenska Dagbladet en artikel om Björklövens deltagande i en veteranishockeyturnering i Vitryssland tillsammans med president Lukasjenka, där Martin Ugglas intervjuades om Östgruppens åsikter i frågan. Den 12 januari hade Martin en debattartikel i Västerbottenskuriren i samma ämne, samma dag skickade vi också ut ett pressmeddelande. Vårt att notera var att Björklöven följande år valde att inte delta i turneringen.

Den 15 maj hade Martin en debattartikel i Upsala Nya Tidning om att Vitryssland inte borde bli medlem i FN:s Människorättsråd. Bland annat uppmärksammades artikeln senare på Eskilstunakurirens ledarsida.

Seminarierapport

Under våren publicerade Östgruppen en rapport från det seminarium om situationen

i Vitryssland vi arrangerade den 1 december 2006 med Ales Bjaljatski, Zjanna Litvina och Martin Ugglas. Rapporten, "Vitryssland: kontroll och förtryck", sammanställdes av Martin och Åsa Elmerot och finns bland annat utlagd på vår hemsida.

Aktioner i Kiev

Den 16:e juni och 16:e juli deltog medlemmar ur Östgruppen tillsammans med ukrainska aktivister i manifestationer till stöd för frihetsrörelsen i Vitryssland utanför den vitryska ambassaden i Kiev.

Aktion utanför Vitrysslands ambassad i Kiev.

Aktivisterna genomförde en gatuteater som handlade om Lukasjenkas försök att kontrollera media, där det senaste steget var att förbjuda satellitsändningar till Vitryssland.

Östgruppen anslöt sig redan under 2005 till den vitryska demokratirörelsen Solidaritet 16. Inför det vitryska presidentvalet i mars 2006 arrangerade en rad svenska organisationer och partier stödmanifestationer den 16:e varje månad på Norrmalmstorg i Stockholm.

Projektbidrag från Sida

Östgruppen beviljades under året ett projektbidrag från Sida/Forum Syd. Projektet stödjer mänskliga rättigheter och demokrati i Vitryssland och vi tog över det av Svenska freds i Göteborg, som inte längre hade möjlighet att bedriva det själva. Den egenavgift som erfordras för projektet betalas till största delen av Göteborgsförbundet.

Projektet löpte under hösten 2007 med fortsättning våren 2008. Som projektledare anställdes Sofia Ugglå på 25% i åtta månader.

I slutet av året började vi planera för vår kommande kampanj till stöd för vitrysk föreningsfrihet, kampanj 193.

I Vitrysslandsgruppen har under året följande personer ingått: Åsa Elmerot, Jon Fridholm, Nanna Holst, Neven Milivojevic, Anna-Maria Norman, Hanna Söderbaum, Martin Ugglå och Sofia Ugglå.

Antologi

I juni 2006 fick Östgruppen ett bidrag beviljat från Folke Bernadotteakademien för att ge ut en antologi om mänskliga rättigheter i öst. I augusti 2007 gav vi ut ”Brännpunkter öst – mänskliga rättigheter i de forna sovjetrepublikerna” på Ersatz förlag.

”Brännpunkter öst” blev som planerat en antologi där människorättsförsvarare från flera före detta sovjetrepubliker själva konkret presenterar sitt arbete för mänskliga rättigheter i sitt land. Deltagande skribenter var:

- Ales Bjaljatski, människorättscentret *Vjasna*, Vitryssland
- Zjanna Litvina, vitryska journalistförbundet *Bazj*, Vitryssland
- Jurij Tjumak, *Charkivs människorättsgrupp*, Ukraina
- Pavel Kutsev, *Drop-in-center* för narkotikaberoende och hiv-smittade, Ukraina
- Tatiana Tofan, kvinnokriscentret *Casa Marioarei*, Moldavien

- Gultjehra Mirzojeva, antittraffickingorganisationen *Modar*, Tadzjikistan
- Madina Magomadova, *Tjetjeniens mödrar*, Tjetjenien
- Valentin Gefter, människorättsorganisationen *Memorial*, Ryssland
- Stas Naumenko, gaytidningen *En av oss*, Ukraina

Dessutom medverkade Martin Ugglå från Östgruppen med en inledande text från Sverige. Avsikten i urvalet av skribenter var att ta upp olika aspekter på mänskliga rättigheter samt spegla den skilda utveckling som de aktuella länderna stått inför sedan Sovjetunionens upplösning.

Som redaktör och huvudansvarig för boken anställdes under hösten 2006 Sofia Ugglå. Arbetet koordinerades och utfördes till stor del av det för ändamålet utsedda redaktionsrådet/antologigruppen. Mestadels skedde detta via en nystartad e-postlista, något som fungerade bra.

Ersatz stod för textgranskning, layout, tryck och en del marknadsföring, allt övrigt skötes av Östgruppen. Samarbetet med förlaget var gott. Översättningen till svenska gjordes av Martin Ugglå och Sofia Ugglå.

Boken trycktes i 1000 exemplar i augusti 2007. Den lanserades lagom till Bok- och Biblioteksmässan i Göteborg under medverkan av en av skribenterna, Madina Magomadova från Tjetjeniens mödrar. Läs mer om detta under rubriken ”Ryssland, inklusive Tjetjenien”. Flera seminarier hölls också i Stockholm och Uppsala.

Brännpunkter öst fick under hösten många fina recensioner och omdömen i följande medier: Dagens Nyheter, Svenska Dagbladet, Sydsvenska Dagbladet, Sundsvalls Tidning, Helsingborgs Dagblad, Pax, Röda korsets tidning Henry, Amnesty Press, samt i P1:s Kulturlytt.

Under hösten beviljades boken också litteraturstöd från Statens kulturråd, vilket innebär

att den sprids i 300 exemplar till bibliotek runt om i landet.

Östgruppen sålde snabbt slut på de exemplar som krävdes för att budgeten skulle gå ihop och gjorde därefter till och med en liten vinst på bokförsäljningen. I slutet av år 2007 hade ca 650 exemplar av boken gått åt.

En redovisning av projektbidraget sammanställdes under hösten och godkändes senare av Folke Bernadotteakademin.

I antologigruppen har under året följande personer ingått: Åsa Elmerot, Jon Fridholm, Nanna Holst, Linda Isaksson-Löw, Neven Milivojevic, Anna-Maria Norman, Erik Petersson, Charlotte Svalberg, Hanna Söderbaum, Martin Ugglå och Sofia Ugglå.

Företag och mänskliga rättigheter

Under året har företagsgruppen fungerat som en think-tank och fört policydiskussioner kring föreningens verksamhet och struktur. Gruppen har påbörjat en diskussion om sponsorsamarbeten och andra sätt att generera pengar till föreningen och samtidigt förmedla Östgruppens budskap.

Under 2007 har företagsgruppen bestått av Karin Bruce, Åsa Elmerot, Anna Follér och Hanna Söderbaum.

Föreningsarbete

Årsmöte

Den 17 mars höll Östgruppen årsmöte i Stockholm. Vid mötet togs förstagsbeslut på några mindre stadgeändringar som bekräftades vid kommande föreningsmöte. Styrelsen beviljades ansvarsfrihet och

av 2007, vilket var en ökning från 43 personer jämfört med ett år tidigare.

medlemsavgiften för år 2007 fastställdes till 100 kronor.

I övrigt valdes Martin Ugglå till ordförande.

Styrelse- och medlemsmöten

Möte hålls i regel varannan månad. Under 2007 har Östgruppen haft fem kombinerade styrelse- och medlemsmöten. De olika arbetsgrupperna har haft separata möten.

Mellan mötena har styrelsen vid behov fattat beslut via sin e-postlista.

www.ostgruppen.se

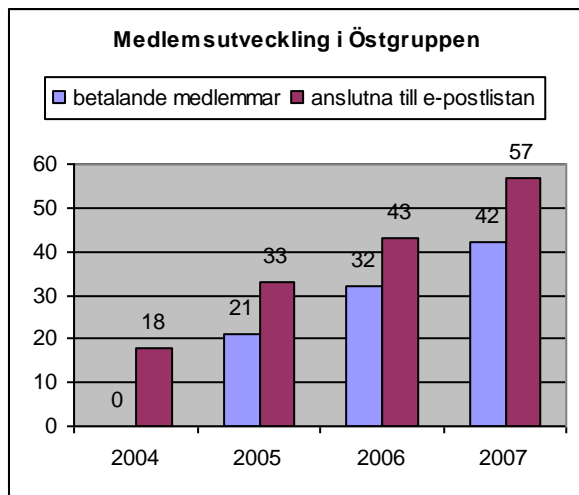
Föreningens ansikte utåt är hemsidan www.ostgruppen.se, vilken har varit fortsatt välbesökt. Den har under året utvecklats och skötts av Åsa Elmerot.

På hemsidan finns förutom utåtriktad information om föreningen och dess verksamhet också interna sidor enbart för medlemmar.

Där läggs också ut information från de vitryska organisationerna Vjasna och Charter 97. Månadsvis gör Torsten Nilsson sammanställningar från ryska medier om utvecklingen inom Östgruppens verksamhetsområden, vilka också de publiceras på hemsidan.

Medlemmar

Medlemsantalet i Östgruppen fortsätter att öka. Den sista december 2006 hade vi 32 betalande medlemmar, vilka ett år senare hade ökat till 42. Föreningens främsta informationskanal till medlemmar och andra intresserade, förutom hemsidan, är e-postlistan ostgruppen@yahoo.com. Till denna var 57 personer anslutna i slutet

Förutom den allmänna e-postlistan har kommunikationen inom föreningen skett på separata e-postlistor för de olika arbetsgrupperna.

Anställda

Östgruppen har under 2007 för första gången haft arvoderad personal. I första hand gäller detta det av Folke Bernadotteakademin finansierade antologiprojektet och det av Sida finansierade Vitrysslandsprojektet.

Två projektanställningar har annonserats ut i de båda projekten. Ett mindre arvoderat uppdrag som redaktör för antologin och en 25%-tjänst som ledare för Vitrysslandsprojektet. Till de båda uppdragen har Östgruppens styrelse anställt Sofia Uggla. Anställningsförfarandet har till största delen skötts av Anna Follér, Nanna Holst och Anna-Maria Norman.

Förutom dessa uppdrag har Östgruppen arvoderat föreläsare, skribenter och översättare inom de olika projekten.

Allt övrigt arbete inom föreningen har utförts ideellt.